Téma 3.3: Istota a neistota pri rozhodovaní vo vodnom slalome

Istota rozhodnutí bránkového rozhodcu

Istota bránkového rozhodcu je neprenosná. Bránkový rozhodca nemôže potvrdzovať penalizáciu prejazdu len preto, lebo tak videl iný rozhodca. Jeho rozhodnutie musí mať základ vo vlastnom pozorovaní prejazdu a výrok iného rozhodcu by nemal radikálne zmeniť rozhodnutie. Pri nevýhodnom uhle pohľadu je možno pokojne priznať určitú neistotu, pri správnom počte a rozostavení iných rozhodcov tento výrok nezmení iné isté výroky. Počet neistých výrokov by mal byť relatívne malý, ak je ich viacero, znamená to napríklad aj to, že rozhodca rozhoduje o tom, čo dobre nevidí.

Neistotu si nezamieňajme s chybou v dôsledku únavy, absencie koncentrácie, krátkeho vynechania pozorovania prejazdu a podobne.

Treba vedieť, že neistota penalizácie neznamená automaticky istotu čistého prejazdu, na to vyhodnocuje úsekový rozhodca výroky ostatných. Platí to aj opačne, že neistota čistého prejazdu nemusí znamenať istotu penalizácie (napr. pri pohybe tyčky od vody).

Istota rozhodnutí úsekového rozhodcu

Úsekový rozhodca vlastnú istotu vždy nadradzuje a má v tom aj podporu v pravidlách. V prípade vlastnej neistoty by mal uprednostniť istotu bránkového rozhodcu. Nezriedkavé sú situácie, kedy inak spraviť nemôže a celý pretek vlastne rozhoduje určitú pozíciu na základe rozhodnutí bránkových rozhodcov.

Vyhodnotenie neistoty v rámci úseku

Je rozdiel medzi neistotou výroku individuálneho rozhodcu a neistotou uplatnenou pri vyhodnotení výrokov v rámci úseku. Pri neistote v rámci úseku je nutné, aby dvaja rozhodcovia prezentovali vzájomne opačné a isté výroky - potom je možné zmierniť penalizáciu, ako dôsledok neistoty. Pri vyhodnocovaní výrokov rozhodcov je logické, že nadradené sú tie výroky, ktoré sú isté. Pri určovaní penalizácie sa nimi môže riadiť úsekový rozhodca, pri proteste mieru istoty skúma hlavný rozhodca. Napríklad rozhodcovi, ktorý tvrdí, že videl jasne dotyk, nie je možné dokázať, že pretekár sa tyčky nedotkol. Jeho rozhodnutie môžu spochybniť a celkový výrok zmeniť len isté opačné výroky iných rozhodcov.

Hlavný rozhodca tiež zisťuje, či danú udalosť mohol rozhodca zo svojej pozície posúdiť tak, ako hovorí. Podľa toho priraďuje rozhodnutiam rôznu váhu vo vzťahu k predmetu protestu. Preto **rozdielne rozhodnutia jednotlivých rozhodcov nemusia znamenať automaticky rozpor** (ktorý je potom v konečnom dôsledku braný v prospech pretekára).

Signalizácia bránkových rozhodcov

Spôsob signalizácie bránkových rozhodcov nie je pravidlami určený. To zvádza rozhodcov k tomu, že signalizácia je akási ich vnútorná záležitosť v rámci úseku. Pravidlá však hovoria o povinnosti bránkových rozhodcov signalizovať úsekovému rozhodcovi penalizáciu, ktorú chcú dať pretekárovi. Pretože penalizácia môže byť len na základe istého rozhodnutia, vyplýva z toho, že **musia signalizovať vlastné, samostatné a isté rozhodnutia a nemali by signalizovať neisté**. Vzhľadom na to, že podrobnosti signalizácie nie sú upresnené a ich chápanie zo strany rozhodcov môže byť rôzne, nemusí vždy rozdielna signalizácia penalizácie automaticky znamenať rozpor rozhodnutí. Je vecou hlavného rozhodcu na porade rozhodcov určiť spôsob signalizácie medzi bránkovými a úsekovými rozhodcami. Ak tak neurobí, úsekový rozhodca je povinný zjednotiť signalizáciu na svojom úseku. Takáto signalizácia je len pomocná – upresňuje komunikáciu medzi rozhodcami na úseku. Tréneri a pretekári často ju považujú za rozhodujúcu a signalizované jednotlivé rozhodnutia za definitívne. **Platí však ustanovenie článku 9.4.2, že „(definitívne) trestné body každého úseku sa vždy signalizujú zodpovedajúcimi terčmi, kartami alebo úsekovými výsledkovými tabuľami.“**

Písomný záznam o prejazde bránok

Písomný záznam o prejazdoch je veľmi dôležitý. Záznam bránkového rozhodcu, i keď má osobný charakter, mal by byť vykonaný tak, aby bol interpretovateľný nezávisle od autora. Podrobnosti záznamu určuje sám rozhodca. Ako minimum treba napísať dôvod penalizácie (dotyk, minutie bránky, nie celá hlava v bránke a pod.) a stručne zaznamenať ako k penalizovanému prejazdu došlo (dotknutá tyčka, časť tela, časť lode, smer pohybu lode, v C2 aj to, ktorý pretekár penalizáciu zapríčinil a pod.).

Cieľom záznamu je podanie dôkazu, že rozhodca situáciu videl a vyhodnotil ju. Nie je možné ísť do veľkých detailov, prejazdov je veľa a idú pomerne rýchlo za sebou.

Problémom je tiež rozdielnosť písomných záznamov medzi rozhodcami v rámci úseku. Napr. dvaja rozhodcovia potvrdzujú dotyk tyčky, s tým, že jeden „videl“ dotyk na ľavej a druhý na pravej tyčke. Tieto zápisy vnášajú neistotu do rozhodnutia, ktorá po proteste môže viesť ku zrušeniu penalizácie.

Rozdielne rozhodnutia úsekového a bránkového rozhodcu

Dominantné postavenie úsekového rozhodcu je odvodené na základe hlavnej zodpovednosti za rozhodovanie na úseku trate. Bránkový rozhodca nemusí kopírovať jeho rozhodnutia a môže sa niekedy dostať do zložitej a nepríjemnej situácie, ak sa vždy chce riadiť vlastným a podľa svojho svedomia, aj správne vytvoreným názorom. Pre zvládnutie situácie, kedy došlo k protichodným (a istým!) rozhodnutiam, platí obojstranne zásada odosobnenia sa od situácie, stačí opačné stanoviská vzájomne oznámiť, zaznamenať a ďalej situáciu nekomentovať. V prípade hrubých a/alebo opakovaných chýb existuje aj možnosť sťažnosti jedného z nich u hlavného rozhodcu, využíva sa to veľmi zriedka. Obaja rozhodcovia vedia, že protichodné rozhodnutia nie sú v poriadku, ale rozriešiť situáciu, ak treba, príde hlavný rozhodca - ako vyššia moc.

Pozícia hlavného rozhodcu pri zmene rozhodnutia úsekového rozhodcu

Pri riešení protestov si treba uvedomiť tri veci: 1) hlavný rozhodca môže niekedy zmeniť rozhodnutie úsekového rozhodcu a uplatnením práva vyššej moci preberá zodpovednosť na seba, 2) rozhodcovia na danom úseku trate musia rozhodnutie hlavného rozhodcu rešpektovať, i keď zotrvávajú na vlastných rozhodnutiach, 3) po uzavretí protestu, ľubovoľný rozhodca v rámci úseku by nemal svoje rozhodnutie brať prestížne, nadraďovať ho, musí rešpektovať, že môžu existovať aj iné rozhodnutia a neprináleží mu v rámci pretekov (a nemal by ani po pretekoch) tieto rozhodnutia komentovať. Aj proti rozhodnutiu tejto vyššej moci možno podľa pravidiel kanoistiky namietať (protestovať). Prípadnú sťažnosť (protest) na hlavného rozhodcu rieši súťažná komisia. Nádej na úspech majú len sťažnosti, kedy hlavný rozhodca rozhodol preukázateľne v rozpore s pravidlami.

Vyhodnotenie istoty rozhodnutí pri zmene rozhodnutia úsekového rozhodcu zo strany HR

Je rozdiel v protestoch na zmiernenie alebo zrušenie penalizácie a v protestoch, ktorých cieľom je pripísanie penalizácie, aj keď spravodlivé. Spoločné majú to, že sa jedná o **zmenu výroku úsekového rozhodcu**. Všetko ostatné je rozdielne.

Pre zrušenie päťdesiatky alebo dvojky stačí za určitých okolností spochybniť výrok úsekového rozhodcu spravidla výrokmi viacerých iných relevantne umiestnených rozhodcov, posúdenie a následnú zmenu môže výnimočne, po zdôvodnení, vykonať hlavný rozhodca.

Na pripísanie penalizácie však takéto svedectvo nestačí, so zmenou musí súhlasiť sám úsekový rozhodca. (Predpokladám zároveň, že sa nebude snažiť pripísať penalizáciu vedúci družstva vlastnému pretekárovi, ale konkurencii.) I keby hlavný rozhodca trestné sekundy (v skutočnosti oprávnene) pripísal, jednal by v rozpore s pravidlami, a následný protest

konkurenčného družstva by miernejšiu penalizáciu vrátil späť. Preto sa veľmi zriedka dávajú protesty na nenapísané penalizácie.

Vyhýbanie sa zodpovednosti za rozhodovanie zdôraznením neistoty

Pravidlá nielen umožňujú, ale priamo prikazujú bránkovým a úsekovým rozhodcom v prípade pochybností neprideliť trestné sekundy pretekárovi. Na druhej strane je prakticky ťažko možné priamo rozhodcovi dokázať, že zvýhodnil pretekára neudelením trestných sekúnd pri hraničných alebo sporných situáciách.

Trochu iné je to pri zjavných chybách rozhodcu, ale ani vtedy protest nemusí byť úspešný. Aj na svetových pretekoch sa stal prípad, že stovky okolostojacich divákov videli aj viac ako meter vychýlenú tyčku po dotyku loďou, len rozhodcovia to nezbadali (treba poznamenať, že v tomto prípade pravdepodobne neúmyselne). I keď sa jednalo o víťazstvo v pretekoch Svetového pohára a protestovalo niekoľko výprav nenašiel sa dôvod, prečo by mal byť zmenený výrok rozhodcov v neprospech pretekára.

Ak rozhodca dlhodobo a systematicky praktizuje niečo podobné je to veľmi neférový spôsob rozhodovania a jediný spôsob je zastavenie jeho činnosti.

Solidarita a vzájomná podpora rozhodcov

Najčastejšie pertraktovaný problém zo strany trénerov je tzv. **rozhodcovská solidarita**. Je to veľmi ťažká téma, preto je treba citlivo vážiť slová. Hradba, ktorá vznikne vzájomne zhodným tvrdením viacerých rozhodcov v rámci úseku je nepreniknuteľná, preto trénerom nemajme za zlé, keď hľadajú akékoľvek slabé miesto. Aj preto **pravidlá vyžadujú rozhodnutia na základe vlastných pozorovaní a sme povinní sa nimi riadiť**. Vzájomná podpora rozhodcov pri hodnotení toho istého prejazdu je logická, ak však rozhodca zohľadňuje pri svojom výroku rozhodnutie iného rozhodcu (teda nerozhoduje samostatne), mal by to zaznamenať.

Na druhej strane nie je správne, keď rozhodca nechce prejaviť svoj názor, ktorý je odlišný od iných, preto, lebo nechce byť na prípadnom pranieri.

Stratégia zlepšovania úrovne rozhodovania

Teoreticky existujú dve cesty na zlepšenie rozhodovania v slalome:

1. zlepšením kvality jednotlivých rozhodnutí každého rozhodcu na trati
2. zlepšením komunikácie rozhodcov tak, aby sa zohľadnili rôzne pohľady

Praktizovanie druhého spôsobu, ktorý priviedol do smútku už mnohých pretekárov a trénerov, prinútil medzinárodnú federáciu, aby zdôraznila smerovanie ku prvej možnosti. Skrátene povedané, lepšie rozhodovanie bude, keď sa každý rozhodca dokáže lepšie sústrediť na svoju prácu, nájsť si správnejšie stanovište, dokáže viesť adekvátny záznam o prejazdoch ale aj nebude prehnane citlivý na to, keď niekto nadriadený zmení po prejednaní a zvážení jeho rozhodnutie.

Niekedy hlavní rozhodcovia aj na poradách upozorňujú, aby sa rozhodcovia dohodli. Tvrdím, že dobrí rozhodcovia sa dohodnúť nemusia, stačí keď potvrdia len to, čo naozaj videli a následne rozhodli, vrátane posúdenia istoty svojho rozhodnutia.

Našim spoločným cieľom je, aby pretekári neodchádzali z pretekov s hlbokým vnútorným presvedčením, že boli poškodení výrokom rozhodcov, či už tak že „dostali“ nesprávne trestné sekundy, alebo tak, že tieto boli súperom odpustené. K tomuto cieľu sa priblížime aj tým, že budeme nielen ovládať pravidlá vodného slalomu, ale aj vedieť prijímať samostatné a správne rozhodnutia, citlivo sa pohybovať na hranici rozhodcovskej solidarity a ak treba, aj keď je to nepríjemné, priznať chybu a dosiahnuť nápravu.